

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ev. ref. lelkész.
TÁRS SZERKESZTŐ:
PAAL GUSZTÁV,
ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Ertekezlete“

Szerkesztőség és kiadóhivatal
hová a lapba szánt kéziratok
==== reklamációk és ====
előfizetési pénzek küldendők
==== Maros-Vásárhely. ====
Szentgyörgy-utca 9. szám.
==== ev. ref. lelkészi lakás. ====

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Dr Bartók György könyve.

Tudós püspökünk a „Lelkipásztori képzés“ czimen egy új könyvet adott ki fiatal és öreg lelkipásztorok számára.

Ebben a műben rendkívül hasznos útmutatások vannak összegyűjtve azok számára, akik a vallást tudományos oldaláról akarják megismerni.

E könyv végén gyakorlati kérdések is szerepelnek. Minthogy e kis lap olvasóit inkább érdeklik a vallásos élet gyakorlati oldalai, foglalkozunk ezért a könyvnek ezzel a részével.

Dr. Bartók György felveti többek közt azt a kérdést, hogy jó volna kitüntetni azt, hány derék hazafi, hány jeles ember került ki már a református lelkészi, tanári és tanítói családokból?

Foglalkozunk mi is ezzel a kérdéssel. Ne feledkezzünk meg azokról a régi nagy szellemű férfiakkól, akik előttünk munkálkodtak az Úrnak szőlőjében.

Csak nem rég halt meg Koncz József, ez a hangya szorgalmu tudós pap és tanár. Egész életét a könyvtárban töltötte el. A könyvek voltak az ő igaz barátai. Boldog volt, ha társaságukban tölthette el szabad idejét. Csak a jövőendő fogja megmutatni, mily sok hasznos történelmi adatot gyűjtött össze ez a tudós tanár.

De menjünk régebbi időkre vissza. Ott van Köteles Sámuel, aki 18 éven át volt a marosvásárhelyi ev. ref. kollegiumnak tanára. Műveivel, bölcsészeti munkásságával oly nagy érdemet szerzett magának, hogy a Magyar Tudós Társaság rendes tagjává választotta. 1818-ban pedig, halála alkalmából a következő elismerésben részesült: Köteles munkássága forduló pontot jelentett a vásárhelyi és az enyedi kollegium fejlődésében. Gondolkozási szabad szellem, lelkes emelkedettség, tudományos vetekedés, haza és magyar nyelv szeretet ébredt fel a tanuló ifjúság szívében. Izlés és művészi érzés kezdett terjedni a kollegiomok mohos falai közt az ő munkája után.

Köteles Sámuelnek kortársa volt Makfalvi Dósa Gergely az első jogtanár a marosvásárhelyi kollegiumnál, 1794—1826. évig élt és három kötetes munkája „Erdélyhoni jogtudomány“ czimen jelent meg.

E híres hönyv hosszú ideig volt az erdélyi jogviszonyok megismerésének egyetlen kútforrása. Benne volt ebben a műben az 1000-ik évtől 1849-ig érvényes törvények és szokások gazdag tárháza. E könyvet Dósa Gergely gyermekei rendezték sajtó alá.

De lépünk vissza még egy félszázaddal. Még Bolyainál is ragyogóbb csillag mutatkozott

a tudományos élet egén. *Fogarasi Pap József* 1779-ben lépett a marosvásárhelyi tanári székbe. Ezt a lángeszű tudóst a hollandi tudós társaság, a berlini akadémia pályadíjakkal halmozta el, sőt maga II. József uralkodó is kitüntette elismerésével.

Ebben az időben is a lelki téren az erdélyi főurak vezettek. Gróf Teleki Sámuel összeköttetésben volt a svájci egyetemekkel. A baseli egyetem tanára. Beck Jákob gróf Teleki Sámuelnek házi tanítója volt, 1750-ik évben Gernyeszegen.

Egy egész könyvet kellene írni, ha mind fel akarnók sorolni azokat a lángeszű férfiakat, akik Erdély kálvinista papi és tanári, de főképpen főúri családjaiból származtak.

Visszatérve Dr. Bartók György könyvére, szívesen ajánljuk azt olvasóink figyelmébe. Annál is inkább, mert az egy szabad gondolkozásu, elfogulatlanul ítélő tudós műve.

Különösen a papi pályára készülő fiataloknak szolgálhat az biztos útmutatóul, mielőtt belépnének a mai protestáns theologiai tudományok rengeteg terjedelmű erdejébe.

Király Béla

h.-bodoni ref. lelkész.

Ruyter Mihály.

Ruyter Mihály a holland tengernagy születésének 300 éves évfordulóját nemzete fényes ünnepek közepette tartotta meg március hó 23-án. Szomorú küzdelemteljes volt papjaink, hitsorsaink élete Ruyter férfi korában Magyarországon.

A börtönökben zsoltárok hangjai csendültek meg a rabság keserű kenyerét evő lelkészeink ajkairól, kérve a Mindenhatót. hozná el szabadulások óráját. Üldözöinknek — örök szégyene marad a kath. egyház vezető férfiának — ez sem volt elég. Mintha féltek volna, hogy a szűk cellák falai közé zárt apostolok ajkairól elröppent enyhítő énekek hangját elkapja a szellő s az eltiport ország ismét megmozdul.

Tovább velük. Messzire, honnan még madár se jár szép Magyarországra. És a börtönlakó, elcsigázott, de hitünk mellett hűségesen megmaradt papjainkat nehéz bilincsek közt gyalog durva, kegyetlen bánásmódra fegyveres kísérettel Nápolyba szállították és itt gályákhoz láncolva rabló gyilkosokhoz méltó nehéz munka végzésére szoritották őket. De a zsoltár hangjait itt is el elkapta a tengeri szellő. Ruyter Mihály volt az, ki meghallotta, ki érezte a szent dallamokból feléje szálló panaszt.

Odaadó fáradozásával, közbenjárásával szabaddá lettek papjaink. Ennek a nemes, érzés tekintetében mintegy korát felülmuló igazi szabadelvű gondolkozásu férfiúnak emlékét ünnepelte a kis Hollandia. A zsinat méltóan emlékezett meg hazánk 26 protestáns papjainak életében ily nagy szerepet játszó emberről. Ezüst babérlevelű koszorút küldött képviselője által, melynek egyes levelein a 26 gályarab pap neve van bevésve a közepén levő csokrot — mely gályák és a kiszabadítás napját (1676. febr. 11.) és Ézsaiás XLV. részének 13 versét vésték: „Én támasztom fel őket igazságban és minden utait igazgatom, ő építi meg az én városomat és az én foglyomat elbecsátja jutalom és ajándék nélkül, ezt mondja a seregeknek Ura“ arany szalag fogja át balfelől az olvasható latin nyelvű felírásban: „Örök emlékezetül a szabadítónak, ki raboskodó hitvallóinknak a szabadságot visszaadta“, jobbfelül pedig „Ecclesia Christi Reformata in Hungaria.“

Az ünnepély egy időben folyt le Amsterdamban Vilma holland királynő és Vlissingenben a királynő férje Henrik herceg jelenlétében.

Az ünnepség nagyszabásu voltát elképzelhetjük, ha felemlítjük, hogy hazánkon kívül 7 európai nemzet küldte el az elismerés koszoruját Hollandia nagy fiának. S e nagy fény közepette jól eső önérettel tölti el keblünket az a tudat, „ami megemlékezésünk a legszebb, a legmegkapobb volt“.

Igy írják a holland lapok. Mi még hozzá tehetjük, hogy tán a legigazabb is.

A 26 gályarab küzdelmes életének szilárd ragaszkodása az evangéliumi szellemhez gyujtsa fel a hithűség és egyházunkhoz való kitartó, önfeláldozó ragaszkodás tüzeit és lobogtassa fenn, magasan emlékezete, a Krisztus és anyaszentegyházunk dicsőségére.

Sz. J.

Petőfi hitvilága.*)

írta: S. Váradi Albert.

Valamint az emberiség történetében egy korszaknak a megismeréséhez és megítéléséhez feltétlenül szükséges azon korszak etikáját és morálját is ismerni; épügy ha azon korszakok egyes kiváló egyéneiről akarunk helyes képet formálni: meg kell figyelni az illető egyénnek azon jellemző lelki sajátságait, melyek benne az embert alkotják. Mert fogalmaink és ítéleteink hiányosak és fogyatékosak lesznek, ha nem ismerjük az ő életükre és ténykedésükre döntő befolyással lévő, uralkodó eszméket.

Épen ezért úgy gondolom, hogy a Petőfi egyéniségének helyes megismeréséhez is szorosan és elválaszthatatlanul hozzátartozik az ő hitvilágának, vallásos nézeteink megismerése is.

*) Felolvasatott a marosvásárhelyi „Mentovich-köi“ 1907. március 10-iki gyűlésén.

Hogy valóban milyen volt Petőfi, mint ember s melyek azok a lényeges külső és belső vagy lelkisajátságok, a melyek együttvéve jellemét, egyéniségét alkotják?

Erre nézve nincs határozott megállapodás, a vélemények különbözők s a nézetek igen eltérők. Hiszen még azt sem lehet egész biztosan megállapítani, hogy arcképei közül melyik a legjobb, habár ebben segítségünkre vannak a kortársak emlékezete és feljegyzései. Egyéniségére nézve pedig még nagyobb bizonytalanságban tévedezünk.

Oka pedig ennek az, hogy Petőfi, a milyen váratlanul jelent meg, ép' oly hirtelen tűnt el ismét. Működése, sőt egész élete oly igen rövid időre terjedt, hogy azoknak, a kiket ő a „barát“ névre méltatott s a kik szívéhez legközelebb állottak, mire Petőfi külső egyéniségének varázsától megszabadulva, idejük lett volna lelki világába is komolyabban bepillantani: ő már örökre eltűnt közülök. „A gondviselés időnap előtt „véggé“ változtatta azt, ami tulajdonképen még igazán csak „kezdet“ volt“

S talán épen ez a főoka annak, hogy a Petőfi lelki- és hitvilágáról oly kevés följegyzés maradt fenn. Így hát mindazokra nézve, amik a kortársak följegyzéseiben a Petőfi lelki- és hitvilágára vonatkozó megfigyelésekből hiányzanak: kizárólag csak műveire vagyunk utalva. És szerencsére ezekben épenugy nyomon követhetjük az ő lelki fejlődését és megalkotójuk pszichológiai individualitását, mint é'etraji adataiból külső élete folyását. Mert nemes lelkének darabjai ott vannak műveiben, csupán össze kell azokat illeszteni és harmoniába hoznunk külső élete körülményeivel s vallás-, erkölcsi világnézete mindjárt ott áll előttünk a maga teljességében, hamisítatlanul: mint életének irányzója, érzéseinek és gondolkodásának alapja s egyéniségének legjellemzőbb vonása.

De Petőfit ebben a tekintetben kortársai nem ismerték, sőt némelyek félre is magyarázták. Ellenfelei szerették: egy önmagával eltelt, Istent és embert megvető, szilaj fickónak feltűntetni.

Petőfi igaz, hogy sokszor játszi pajkosságból, különösen bordalaiban, mulatozó korhelynek rajzolja magát; de ezt csupán a folyton jó módor és erkölcsöt hangsúlyozó kritikusaik bosszantására cselekszi. Legfényesebb argumentuma ennek kitűnik az „Imádságom“ című költeményében, a hol keresetlen és megkapó őszinteséggel vallja be, hogy:

„Elkárhozástól félt szegény anyám,
S talán féltése nem alaptalan.

Tart tőle — s ebben igaza van —

Hogy már régóta nem imádkozám.“

Szívéből gyűlölte a felekezetiesség tulkapásait. Midőn pl. (1846. jun. 29-én) barátjának: Várady Antalnak a Ruffy Idával való egybekelésén ő is mint tanu jelen volt s az esketési ügyeket vezető kanonok — mivel Várady református, jegyese pedig katolikus

volt — valami formahibáért az esküvőt megakadályozta: „Petőfi oly hevesen fakadt ki ez eljárás ellen, hogy csak nehezen lehetett lecsillapítani.“¹⁾

A saját felekezetét gyűlölte magyarellenes nemzetiségi irányzata miatt. „Hazánkban a lakosság vallási megoszlásában nemzetiségi színezet is mutatkozik; az alföldi magyarság pl. főképp református s ezért ő is ezt a vallást szerette leginkább. Ezért midőn említették neki szülőföldje megtagadását,“ (mert az alföldi Félégyházát szerette szülőföldjének nevezni,) azt felelte: „mert bánom, hogy Iótok közt születtem“ s Váradynak meg így nyilatkozott: „Kiskörösön születtem, csak azt röstellem, hogy lutheránusnak.“²⁾

Gyakran kikel a hivatalból való vallásosság ellen is, mely a nép hiszékenységére és együgyűségére támaszkodva: „csalhatatlanságot és hatalmat igényel magának“.

Hogy a papsággal, mint osztálylyal szemben, miért viseltetik oly ellenszenvvel, ez onnan magyarázható, hogy az emberiség történelméből arra a meggyőződésre jutott, hogy a népek leigázásához az uralkodók végrehajtó eszközül mindig a papokat használták fel és viszont. Épen ezért a zsarnokság fogalmától a papságot csak nagy nehezen tudja elválasztani. S „Az apostól“-ban ezért szól így róluk:

„... A hol pap emelt szót,
Ott az igazság megfeszítették,
Az igazság szörnyet hal ott. A pap
Minden szavára
Egy ördög áll elé,
S az ördög nem hatalmasabb,
De ékeőbb szólásu, mint az Isten,
S ha tettel győzni nem tud,
Tud elcsábitani.—“

Vagy mint tovább mondja:

„... ösidőktől óta
Azon valának papok és királyok
E földi istenek,
Hogy vakságban tartsák a népet,
Mert ők uralkodni akarnak,
S uralkodni csak vakokon lehet.“

Továbbá „A csárda romjai“ című költeményében még azon sem botránkozik meg, hogy az Isten házából csárda lett:

„... Az Isten házából csárda!... és miért ne?
Ott léleknek: testnek szolgált itt enyhére.
És nem úgy részünk-e a test, mint a lélek?
Egyenlőn kedveznünk kell mind a kettőnek.

Az Isten házából csárda!... és miért ne?
Itt és ott élhetünk az Isten kedvére;
S láttam én csárdákban tisztább sziveket már,
Mint kit naponkint lát térdelni az oltár.—“

De az ilyen hangulat nála csak időszerű lélek-állapot.

¹⁾ Ferenci Zoltán. „Petőfi életrajza“ II. 278.

²⁾ Ferenci Zoltán. „Petőfi életrajza.“ I. 32.

És ismét a papság elleni ingerültségének ad kifejezést „Legendá“-jában e gunnyal:

„... eddig is már a pokol fele,
Sőt több felénél, pappal van tele.“

Az ilyen és az ezekhez hasonló nyilatkozatok után mindazok, a kik a fogalmak közt különbséget nem téve, felületesen ítélnék: könnyen rásüthetik Petőfire a vallástalanság bélyegét. S talán lehet, hogy erről már itt-ott suttogtak, beszéltek is az emberek. És talán épen ez a hír adja ajkaira egyik népdalában,¹⁾ ezen méltatlankodó felkiáltást: „Mit nem fognak rám a gonoszok, Hogy én istentagadó vagyok!“ És ez annál inkább lehetséges, sőt bizonyos is, mert ez a felkiáltás, korántsem tréfásan van odavetve.

Kimondhatatlanul fájt Petőfinek az is, hogy forrongásban levő lelke kételyeit és hánykódásait félre értették; méltán jajdulhatott hát így fel: „Nem ért engem a világ! . . .“ Nemcsak félreértették, de voltak, a kik félre is magyarázták. Ezért undorodik meg a „világfalók“-tól²⁾ s kitör belőle az elkeseredés:

„Mennybéli Isten, ördög és pokol!
Mivé lett a föld, s még mívé lehet?
Minden bokorban egy világfaló,
Minden bokorban embergyűlölet.

Gyűlölnek ők és átkaik kövét
Dobálják szerte irgalmatlanul,
Ugy dől belőlök az átok miként
Rothadt szag a sirok nyílásibul.“

Aztán közéjük sujt:

„Szerettetek-e fickók, valaha,
Hogy most gyűlöltek? s imádkoztatok
Az emberiség boldogságáért,
Hogy most lehessen átkozódnok?“

Ime, még legsötétebb kételyein is, hogy átsillan hitének és az iránt érzett szeretetének fénye. És ha kedélyvilágába meg jobban, még mélyebben behatolunk: lelkének kincses házából a vallásosságnak, az emberszeretetnek és a tiszta erkölcsi érzésnek oly gyöngyei tündöklenek felénk, a melyeknek ragyogása nem csupán szemeinket gyönyörködtető rideg fény, hanem egész bensőnköt átható és megtermékenyítő éltető sugár.

(Vége köv.)

A kivándorlásról.

A „szomorú jövő“, melyet a múlt héten e lap első helyén vázoltam, úgy látszik valóban rémitget. Majdnem mindenik tekintélyesebb napi lapunk foglalkozott az ismeretessé vált statisztikai adatok alapján kivándorlás kérdésével.

Egymás után jelennek meg a nagy áttekintést nyújtó cikkek. Bár a magyar társadalom munkára

¹⁾ „Rozsabokor a domboldalon . . .“

²⁾ „Világgyűlölet“.

ébredésének szózata volna. Vajha egyesitené a kivándorlás korlátozásának nemes célja a haza sorsáért aggódókat a közös és kitartó munkára. A nemes célért hevülő kebleket szállja meg a sugallat, hadd szülessék meg a tervezetések közt a gyógyír, mely az ország nyílt véres sebét minél hamarabb, minél sikeresebben behegeszti.

Az eddigi lapközlemények rövid összefoglalásával a kivándorlás méreteiről, annak évenkénti rohamos gyarapodásáról, okáról a kivándorlottaktól haza küldött pénz összeg nagyságáról és az ezzel szemben előállott munkaerő-veszteség egyenértékéről igyekszem tájékoztatást nyújtani olvasóinknak.

A kivándorlásban rejlő veszedelem: a népesség csökkenése hazánkból eltekintve Olaszországot érdeklí leginkább az Európai államok közül. Olaszországból 1905. év folyamán a 33 milliót kitevő lakosságnak 2·2 százaléka vándorolt ki, összesen 223.103 egyén. Nálunk ugyanezen év folyamán 165.861, vagyis a lakosságnak 0·8százaléka, husz millió lakosságot véve alapul. Tekintve azonban, hogy a tényleg kiadott útlevelék száma 258.867 volt a kérdéses évben, joggal kételkedhetünk statisztikánk kimutatásában s inkább kevesebbet mondunk, mint többet, ha a kivándorlás százalékszámát 1-nek vesszük. Olaszországhoz viszonyítva még messze hátul vagyunk s mégis jóval előbbre az alábbiak figyelembe vételével.

Az olasz kivándorlás időleges jellegű s igazán kenyér keresés érdekében történik. Bizonyítja ezt egyfelől az amerikai munkás viszonyok befolyása. Ha nagy az amerikai munkaerő szükség; rohamosan emelkedik a kivándorló olaszok száma is. Ha pedig a munkás szükség terén rohamos a csökkenés, ép oly szembeszökően csökken a kivándorlás mérete is, sőt megindul nagy arányokban a visszavándorlás, a mi sajnosan mutatja, hogy hazánk szenvedni Európában a legnagyobb érvágást. Ugyanis 1905-ben mikor az amerikai mezőgazdasági viszonyok kedvező alakulata folytán az ottani munkás hiány következtében Észak amerikai egyesült államokba 223.103 olasz vándorolt ki, a munka csökkenvén, ugyanonnan ugyanazon év folyamán 168 379 tért vissza hazájába. Nem örökre hagyja ott tehát az olasz Itália kék egét, hanem kenyérért. Ezt megszerezvén, egy kis tartalék tőkével siet családjához, mert az olasz — s ezt jól jegyezzük meg — csak végső esetben viszi magával családját.

Ezzel szemben hogy állunk mi?

A statisztikai adataink a visszavándoroltak számáról csak 1905 ről beszélnek és mily keveset, mily elszomorítót. Az 1905. évi 165.861 kivándorlóval szemben 17.566 a hazatért, alig valamivel több a veszteség egytized részénél. Az utrakeltek közül 43302 nő; nyomukban ugyanannyi elhamvadt hazai családi tüzhely. Ezek valószínűleg örökre elvesztek.

És „Emlékezzél meg a te Terentődről a te ifjúságodnak idejében, míg a veszedelemnek napjai el nem jönnek és míg eljönnek az esztendők, me'yekről azt mondjad: Nem szeretem ezeket“. „A bölcsességnek feje az Úrnak félelme“.

Krisztus a keresztté!

Giorgione festménye.

H i r e k.

Olvasd a bibliát.

Isten Jákobnak új nevet ad.

Több mint husz évet töltött Jákob Mesopotámiában; az Isten megáldotta ez időben érdemén felül; volt nagy családja, sok szolgája, sok nyája. Megjött az idő, hogy az Úr hazaszólitotta ismét. Sok veszedelem várt most reá. Lábán üzöbe vette, hogy továbbbi szolgálatra kényszerítse; bátyja még mindig haragot tartott vele. De a legnagyobb baj az ő saját szívében rejlett, még nem szabadult meg az ó-ember természetétől. Isten azonban itt is bizonyította csudás ujjáteremtő hatalmát.

Arany mondás:

Örüljete, hogy a ti neveitek felirattattak mennyben.
Luk. ev. 10, 20.

Oktató jegyzetek:

1. Jákob tusakodása. Isten sok áldással halmozta el Jákobot. Az Úr minden jóságával, kegyelmességével megtérésre akar minket indítani. Jákob elismerte ugyan, hogy kisebb az Úr minden jótéteményeinél, hogy azokat nem érdemelte meg. De ez még

nem volt az igazi megtérés; még mindig ellene állt az Úr lelkének, ha az arra akarta indítani, hogy keressen teljes bűnbocsánatot, hogy kezdjen új, megszentelt életet. Azért az Isten most úgy állott elébe, mint hatalmas ellenség. A tusakodás alatt megismerte Jákob, milyen sötétség uralkodik még lelkében s addig nem nyugodott meg s nem szünt meg buzgón imádkozni, míg békességet nem talált. Van-e a mi életünkben olyan bűn, a mi még elválaszt Istentől? Ne gondoljuk, ha az Isten megáld, ez már jele annak, hogy velünk meg van elégedve. Vizsgáljuk meg önmagunkat; buzgó imádsággal ragadjuk meg a szövetség angyalának, a mi Megváltónknak kezét s ne bocsássuk el, míg nekünk is békességet nem ad szívünkbe.

II. Jákob új élete. Jákob mint egészen új ember hagyta el a tusakodás helyét. Isten nem volt már az ő ellensége, hanem ő maga lett Isten harcosává. Szívében elmúlt a bűn sötétsége s a helyett ott ragyogott az isteni kegyelem fényessége. Nem rettegett többé Ézsau'ól, mert megbékült az Istennel. Azt mondhatja: Istent láttam színről-szinre; Istent pedig csak azok látják meg, kiknek szívök tiszta. Ha Jézus Krisztus megtisztít minket, akkor nekünk is van ilyen Penielünk, akkor nekünk is új nevet ad, — az Isten gyermekeinek s Isten harcosainak új nevét. Ez a név fel van írva a menyben, ez a név sérthetlenné tesz minden ellenséggel szemben.

Napoleon császár midőn egyszer szemlét tartott, elejtette a kantársziját s a megvadult ló eliramodott vele. Egy közkatona látva a veszélyt, elébe vetette magát a lónak s megállította azt. „Köszönöm kapitány úr!“ mondá a császár. „Melyik ezrednél?“ Kérdezte a vitéz. A császárnak tetszett, hogy oly hittel fogadta el a megszólítást s azt válaszolta: „Testőrségemnél“. Higyjünk mi is az Úr Jézusban, bizzunk kegyelmében. akkor nekünk is új nevet, új rangot ad.

— **Megszólalt harangok.** A német Gusztáv Adolf-egyesület a zágrábi és környékbeli hivek részére még évekkkel ezelőtt megalakította az evangélikus gyülekezetet és fölépíttette a Krisztus-templomot, melyet azóta állandóan anyagilag segélyez is. Az egyházköz-ség hivatalos nyelve a német, sőt az istentiszteleteket is német nyelven tartja a két lelkipásztor, daczára annak, hogy a hivek felelészben olyan törzökös magyarok, akik egyáltalán nem értik a nekik idegen nyelvet. Éppen azért ezek részéről már régóta állandóan megnyilvánult az az óhaj, hogy egyik vasárnap magyarul, a másikon pedig németül dicsérjék az Urat. Végre két esztendővel ezelőtt megengedte a presbitérium, hogy évenként háromszor a keresztyén sátor-ünnepék másodnapjain, magyar nyelven tartsa a lelkész az istentiszteletet. Ez évben, husvét másodnapján, délelőtt 10 órakor volt az első ilyen istentisztelet, mely alkalommal magyar predikáció és urvacsora kiosztás is volt.

— **Kun Kocsárd és Géza grófok szobra.** A szász városi ev. ref. Kun kollegium nagynevű jötevőinek emlékét szobrokkal örökíti meg. Az intézet előjáróságának nemes elhatározása már régebbi keletű. A gyűjtés a szép célra ma is foly. Eddig 2594 kor. 35 fillért gyűjt össze. Az összeg tekintélyes voltára támaszkodva Horváth Géza szobrász, a Nyáradszeredán szépen sikerült Bocskai szobor alkotója — megbízást is nyert a kegyes adományozók szobrának elkészítésére. A leleplezési ünnepélyt a jövő iskola év ele-

Anyanyelv szerint legelső helyen állanak a magyarok, számukat legjobban megközelítik a tótok, sőt egyes években felül is mulják. A felvidéken tehát a kivándorlás — eltekintve attól, hogy tótjaink fejét Amerikában az orosz izgatók pánszláv jelszavakkal és álmokkal tömik meg — nem rejt magában veszedelmet nemzetiségi szempontból. Tekintve azonban, hogy a hazatérők közt legnagyobb számmal a tótok szerepelnek a magukkal hozott eszmék előbb utóbb elharapoznak a felvidéken is; megszorodik az elégedetlenkedő nemzetiségek száma.

Magyarnyelvű honfitársaink, kik Erdély veszélyeztetett vidékeiről kelnek útra vajmi kevesen térnek haza s itt már érezhető az itthon maradó oláhság erősülése, tudatosan előre haladó térfoglalása.

Meg kell még világítanom a kivándorlottak által haza küldött pénzösszeg nagyságát is. Hat éven körülbelül 100 millió koronát tesz ki. Ime mily hatalmas tőke vándorol az országba, örvend a laikus. Igaz tekintélyes összeg, De az országra elveszett a munkaréssel szemben igen csekély.

Ha egy kivándorolt itteni keresményét csak 500 koronára is értékeljük évenként, akkor is körülbelül 83 milliót veszítünk s a 6 évi 100 millióval szemben 500 milliót. Tényleges veszteség 400 millió!

A vérveszteség csapását tehát e mesés összeg sulyosbitja. Akadnak tán olyanok is, kik azt vetik ellen: ha itthon volnának nem keresnének meg ennyit. Az a munkás, mely az amerikai követelményeknek megfelel; 10 évvel ezelőtt is megtudott keresni 500 koronát. Hát még a mai munkabérek mellett? Csekély vigasztalás tehát a haza küldött amerikai dollár.

És végül lássuk az okot, ami hajtja, üzi, mintegy kergeti véreinket. Csábító ígérek, vigécek hazudozásai való sokat csalnak lépre. Megkönnyíti az utrakelést az utlevél könnyű szerzési módja is, de legtöbb elhatározásnak főindítója: a nyomasztó viszonyokban, az adósságok elnyeléssel fenyegető örvényében van.

Helyesen jegyzi meg Jánosi Gábor, mint orvoszerek gyanánt hatásosan beválnának a kisbirtok tehermentesítése, telepítés, új gyárak alapítása, új keresetforrások megnyitása és az utlevélhez jutás némi megnehezítése. Hadd legyen két-három hónap gondolkodási idő. E téren a késedelmezés sokat visszatartana.

Addig is míg e fontos ellenszerek valamelyike megvalósulna kutassák az illetékes közegek a néppel való hivatalon kívüli érintkezéssel a kivándorlás igazi okát. Tapogassák, hol és miért fáj e seb legjobban. De ne csak a hivatalos közegek. Segítsenek a papok, a tanítók és minden igaz érdeklődő, hogy mikor a társadalom hatalmas szavával sürgeti és elodázhatalanná érleli a kérdés megoldását, legyenek adatok, melyek világítanak, utat jeleznek és vezetnek e nagy jelentőségű alkotásban. Sz—i J—ő.

Kegyesség útja.

Jézus halálos ítélete.

A Párisban megjelenő történeti évkönyv egyik tudósításában Jézus állítólagos halál ítélete olvasható. Az ítélet héber nyelven egy ércztáblába van vésvé, hangzik pedig lefordítva a következőkép: „Ítélet, kimondatott Pontius Pilátus alsó Galilea kormányzója által, hogy a názáreti Jézus kereszthalált szenvedjen. Tibérius császár uralkodásának 17-ik esztendejében, márczius hónapnak 25-ik napján, Jeruzsálem szent városában, mikor Istennek papja és főpapja Annas és Kajafás valának Pontius pilátus alsó Galilea kormányzója úgy ítélte, hogy a názáreti Jézus két gonosztevő között kereszten haljon meg, mivel a nép nagy nyilvános tanúsággal bebizonyította, hogy 1, Jézus csaló, 2, lázító, 3, a törvények ellensége, 4, hamisan Isten Fiának nevezi magát, 5, hamisan Izráel királynak tartja magát, 6, a templomba ment kezeikben pálmákat hordó sokaságtól kísérve. Azt parancsolja az első századosnak Quirilus Korneliusnak, hogy vezesse a vesztőhelyre megtiltván minden szegény vagy gazdag egyénnek, hogy Jézus halálát megakadályozza. A tanúk akik aláírták Jézus ítéletét: 1, Roboni Dániel farizeus, 2, Czarabatel János, 3, Roboni Raphael írás tudó. Jézus a Sirena kapun keresztül vitetik ki Jeruzsálem városából.

Ev. Al. után. *Kádár Géza* zilahi ref. lelkipásztor.

Óh könyörülj rajtam.

Egy ifju, a ki odahaza igen vallásos nevelésben részesült, amint az egyetemre került egészen az ivásnak, és kártyajátéknak adta magát át. Tanulmányai befejezése előtt katonának állott be és a hét éves háboruban egyszer igen sulyosan sebesült meg. Nagyon sokáig feküdt betegen, órák hosszat nagy kínok között vergődött. Később a következőket beszélte el szenvedéseiről: Azon borzasztó hat órán keresztül, melyet a kárhozat szélén töltöttem, nyitva láttam a poklot magam előtt. Szívemnek félelme oly nagy volt, hogy azonnal véget vetettem volna életemnek, ha elég erőm lett volna ehhez. Sem imádkozni, de még csak sirni sem tudtam, csak szívem mélyéből kiáltottam az Urhoz: „Óh könyörülj rajtam!“

Egy kis idő múlva ezután igen különös álomba estem. Azt álmodtam, mintha valaki egy gyönyörű kötésű könyvből a következő szavakat olvasná:

„Én láttalak téged eltapodtatva a te véredben és mondék néked: A te véredben élj; mondék ismét neked: A te véredben élj!“ Óh adjunk hálát az Úrnak ezen irgalom és kegyelemteljes szavaiért.

Kedves gyermekek! Emlékezzetek meg ezen szavakról: „Én az engemszeretőket szeretem, és kik engemet szorgalmasan keresnek, megtalálnak engemet.“

jén tartják meg a főgymnasium új épületének fölavatásával kapcsolatban.

— **Az áttérések statisztikája.** Az 1905. évben történt áttérési esetek, anyaszentegyházaink hitéletének erősülésére mutatnak. Az összes áttérési esetek száma 4989. Tetemesen mögötte marad az 1904. évi összes áttérések számának. A kálvinista egyház vesztesége sem oly szembeszökő. Bár a javulás folytonos, fokozatos volna s lelkészeink buzgósága folytán nyereséggel és ne lélekvesztéssel zárunk le a következő évek kimutatását. Különben beszéljenek a számok. Áttért: a r. k. egyházból 1049, a r. k. egyházba 2290. Nyereség 1242. Az ev. ref. egyházból 1301, az ev. ref. egyházba 1075. Veszteség 226. Az ág. ev. egyházból 726, az ág. ev. egyházba 371. Veszteség 355. A gör. kel. egyházból 677, a gör. kel. egyházba 541. Veszteség 136. A gör. kath. egyházból 595, a gör. kath. egyházba 506. Veszteség 89. Az unit. egyházból 192, az unit. egyházba 128. Veszteség 64. Az izr. egyházból 429, az izr. egyházba 88. Veszteség 341. Egyéb vallásu egyházból 20, egyéb vallásu egyházba 0. Veszteség 20. A mint látjuk az összes felekezetek közül a legtöbbet az ág. evangélikusok veszítették. A mi veszteségünk még harmadik helyen áll. A különböző felekezetek vesztesége 1231-t tesz mely — sajnos a r. k. hívők számát növelte.

— **Kérelem a nagytiszteletű lelkész urakhoz** Ez u'on vagyok bátor értesíteni t. megrendelőimet, hogy a Lévai Izsó kiadásában megjelenő „Ravatal mellett“ című s kerek 100 gyászimádságot tartalmazó könyvem megjelenése késedelmet szenved s a munka a nyár előtt nem kerülhet ki sajtó alól. Terjedelme nagyobb lesz, mint hittük s hogy az árát — kötve 5 korona — emelni ne keljen, újabb megrendelőket szeretnénk megnyerni. E végből itt én, mint szerző, kérem fel a nagytiszteletű lelkészi kart a kegyes megrendelésre. A könyvben mintegy 39 darab sirba tételkor mondandó imádság is van, olyan, minőknek végzésére a már szentesítést nyert, új egyházi törvények köteleznek mindnyájunkat. Tehát e téren igazán az elsők, mondhatnám, úttörők. A többi 70 darab a legváltozatosabb esetekben az udvaron mondandó. Még ha ponyva irodalmi érték volna is, potom ár egy müért 5 korona; 30 éves írói multam kezeskedik arról, hogy minden darabja a munkának kielégíti a legkényesebb izlést s a legintelligensebb közönség előtt is elmondható. Egyébként a munka bírálói: Soltész Elemér nagybányai lelkész és Csizmadia Lajos theologiai tanár urak egybehangzóan nyereségnek mondták a munkát a theol. irodalomra. Szeretettel kérem azért a mindkét prot, egyház lelkészi karát, kegyeskedjenek a munkát megrendelni s szives soraikkal Lévai Izsó kiadót Rimaszombatban felkeresni. Atyafiságos szeretettel vagyok Sárkeresztén, 1907. évi márc. 25. testvérük az Urban: Babay Kálmán ref. lelkész.

A hazatért.

Az öreg Ázsi néni háromszor is megtörülte a pápa-szemét, a mig kitudta betűzni azokat a czifra betűket a fehér lapon. Régen nem volt ilyesmi a kezében. Ilyen finom papír, ilyen uriasan kusza irás, — régen, nagyon régen. Azóta kezei is megreszketősödtek, a háta is meggörbült, a szemei is gyöngék, fájnak és mindjárt könnyeznek, ha valamire erősen néz. Most, a mint a levelet olvassa, össze-összefutnak a sorok s szemét elborítja a köny... Hiszen olyan lehetetlen dolog van abban a levélben, olyan váratlan, olyan képtelen. Hogy az ő fia hazajő.

Az ő fia, az a büszke méltóságos ur, a ki toronymagas palotában lakik fenn a fővárosban, a ki olyan nagy ur, hogy miniszterekkel ebédel egy asztalnál, grófokkal van barátságban.

Az ő fia hazajön.

Hát hogy is lehessen azt elhinni! Huszonöt év óta nem volt otthon a fia. Nem is jöhett; sok dolga volt, országos ügyek foglalták el, s azok pedig milyen nagy dolgok lehetnek! Aztán tengermessze is van az a Pest! Hogy jöhetne valaki onnan ilyen messze le azért, hogy megnézzen egy elaggott vén asszonyt, meg egy zsuppos, kicsiny házat, a minek bizony csak vályog a padlója, csak fenyőfa as ajtója, csak szegénység a lakója. Hogy jöhett volna.

Irni sem irhatott. Hiszen van neki elég mit írnia. Nagy uraknak, nevezetes embereknek, fontos ügyekben... Hogy érkezett volna hát még neki is írnia, ilyen messze!...

És most azt írja, hogy jön. Holnap érkezik. Nem is egy napra, hosszú időre.

Aztán a levél is olyan furcsa. Valamikor régen mindig „hallja kend“ volt, — és most így szólítja meg: „Édes jó Anyám!“ s a végén: „rég jó fia, Zsiga“.

Az öreg Ázsi néni olvassa a levelet. Addig olvassa, addig hullatja rá öreg könnyeit, a mig igazán összefut azon az irás. S akkor aztán megcsókolja az utolsó szót, azt a nevet s azzal keblébe rejti a levelet. A két kezefejével megtörüli a szemeit a két tenyerével lesimitja a kötevényét; a dereka mintha kiegyenesedett volna, a lábai mintha megkönnyültek volna, olyan könnyen. olyan frissen megy be a házba, — hiszen jön haza a fia!

* * *

Az öreg Ázsi néni egész nap rakosgat, rendezget, várja a fiát. Vajjon mikor fog jönni? Kora délután vagy csak alkonyat felé; alólról, vagy felülről fog érkezni? A városból, vagy az állomástól; kocsin jön-e vagy gyalog? Oh, dehogy gyalog. Az ő fia gyalog?.. Az a nagy ur.. Hogy is lehet ilyet gondolni. Kocsin jön bizonyára, fényesen, ragyogón; négy ló lesz a kocsi elé fogva, arany gombos kocsis fogja hajtani, inas lesz a bakkon... Oh, beh! szép lesz! És ő maga. Bizonyára ő is olyan fényes lesz. Vagy ha nem is, de talpig feketében, mert tudja, hogy mi azt szeretjük. A szegény jó uram is mindig fekete attilában ünnepe, abban is temettük el... Én is azt hordok azóta. Oh! bizonyosan abban lesz ő is, az én rég nem látott Zsigmondom. A kocsival bizonyosan nem jön be, nem férne el négy ló a mi kis udvarunkon. — csak megáll a kis

kapu előtt s úgy fog gyalog bejöni. S a mint bejön, bizonyosan megáll a tornácson, s szétnéz a kis udvaron. Milyen jó is, hogy most olyan tiszta. Az a székér kóré volt még ott, azt is eltakarítottuk ma. Mit, gondolt volna, ha itt látta volna legelőt! És én ott fogom várni a ház ajtóban, vagy tán mégis jobb lesz a kis kapuba eleibe menni, vagy tán az udvaron állnék meg, nem, mégis itt lesz jó az ajtóban, itt, itt. S ő köszönni fog: „Jó estét kívánok” vagy tán így: „jó estét édes anyám! vagy, vagy...”

Itt már nem folytathatta tovább gondolatait az öreg, mert a szive úgy teli lett egyszerre, s a szemét úgy elfutotta a könny egyszerre, hogy be kellett menni! a kis házba s teleázatni a kötényét sűrű könnyeivel. Ebéd után már türelmetlenül figyelt minden kis neszre, a mi kívülről behangzott. Ez alig ha nem ő... nó most jön... Most már bizonyosan ő. És mindig kisietett apró totygó lépésekkel a kis kapuba és elnézett hosszan le és fel a széles, poros főutcán. A kezét is a szeme elé tartotta ernyőnek, hogy jobban láthasson: nem jön e még? Az utca néptelen volt véges-végig, messze valahol egy elhanyagolt üveg cserép csillogott fényesen, mint egy gyémánt darab. Azt elnézte hosszasan, míg egy felkapott porfelhő el nem borította.

Az idő haladt, de a várt kocsi csak nem jött. A nap is alkonyra hajlott már, hosszú, nyúlt árnyékok képződtek az utca során; távolról port vert fel a hazatérő munkások csoportja.

Az öreg Ázsi néni ismét csalódva fordult vissza a kapuból s a mint megfordult, ott állt előtte, szemtől-szembe a várt vendég.

Oh nem volt fényes diszruhában, bársonyos kabátban, nem, még ünnepi feketében sem. Egyszerű szürke ruha, az is poros; egyszerű fáradt alak az is görnyedt; egyik kezével botra támaszkodva, a másikban kalapját tartja, fedetlen fején pár ritka deres hajszál, fehér homlokán kiütött izzadság cseppek. És köszön csendesesen ércetlen hangon.

Csókolom a kezét édes jó Anyám!

És arra az öreg asszony elfeledi, hogy milyen nagy ur az ő fia, hogy 25 esztendeje, a mióta nem ért rá neki irni, hogy volt idő, mikor az ő szegény anyját, az ő jobbágy születését az a nagy ur szégyelte elfeled mindent, csak azt nem, hogy ez a megtört ember az ő fia, az ő egyetlen fia, s a két reszketős karba erőt önt a sziv melege, hogy kitáruljon, keblére ölelje azt a nagy urat, azt az ő szegény fiát.

És az a nagy ur elfelejti azt, hogy ennek az asszonynak a keze nem hab fehér, nem selyempuha, hanem munkától kérges, évektől ránczolt, elfelejti és reá hajtja fejét és csókjaival halmozza el, miut egykor régen, mikor először vitték be a városba az iskolába.

Huszanöt év történetére keresztet húz a miveletlen jobbágy asszony szive és azt mondja: nem igaz semmi sem igaz, semmi semmi, csak hogy ő az én fiam, az én egyetlen.

Az öreg Ázsi néni lábujj hegyen tipeg ki s be a házba, csendesesen teszi nyitja az ajtót, hogy fel ne keltse az ő fiát, a ki fáradtan pihen ott benn, az első házban. Néha megáll az ajtó előtt s hallgatózik a kulcslyukon, vajjon nem ébredt fel még, vajjon nincs szükségére valamire, vajjon ott benn issza meg reggelijét, vagy ide kinn a csikos abrosszal beterített kis asztal mellett.

„Oda benn“ pedig nagyon csendes világ van. A kis ablakon betűz a reggeli napsugár s még jobban megfehériti a szobát. Négy fehérre meszelt fal; a székek, az asztal fehér gyolccsal bevonva, a min még olyan jól esően érzik a friss mosás illata, és semmi nesz, csak az ablakon zümmög egy kifelé vágyó fogoly szunyog.

Az ágyon csendesesen fekszik a nagy ur, mellén összetett kezekkel, sápadt, beesett arccal, mintha örök álmod alunnék. Szemei nyitva vannak s merőn néznek maguk elé, a padlás gerendájára, hosszan üvegesen pillantás nélkül.

Egyszer elakad a szabályos-lélekzet, s melléből hosszú, száraz köhögés tör elő szalatt kívül az izadság a homlokra s az arcra felpirult két piros folt, két piros rózsza.

Az öreg Ázsi néni halkán nyitja be az ajtót

— Nem alszol fiam?

— Nem édes anyám. Jó reggelt. Már rég nem alszom

— Behozzam a reggelidet, fiam?

— Köszönöm, — talán később. Most kérem közelebb édes anyám; egy s más dolgot akarnék elmondani s aztán csak lassan beszélhetek, — fáraszt a beszéd, Üljön ide édes Anyám a kis székre s aztán hallgasson meg engem. Ugy is olyan régen nem beszélgettünk együtt.

Az öreg asszony gyöngé már s érzékeny is mind-egyre a szemét törölgeti s úgy motyogja fia után: — Régen... Régen...

Huszanöt esztendeje, hogy elszakadtam innen; hosszú időnek is, hát még életnek. A sors ellen nem panaszkolok. Szeretett, becézett a tenyerén hordott; élhettem: volt miből; ur voltam: telt; sokat éltem volt időm rá. Magam ellen sem panaszkolok. A mit tettem, én tettem, — nem hibáztatok érte senkit. A rosszat megbántam és sokat bántam meg; a jóért örültem és keveset örültem. Elmúlt minden. Nem érti ezt a beszédet édes Anyám Oh bár én se értettem volna soha! A mikor itt hagytam ezt a házat, ifju voltam s tapasztalatlan. Az ut fényes volt a min haladnom kellett, fényes volt, sikos volt. Laktam palotában, éltem nagy urak között, ettem az ő asztalukon és estem lefelé, folyton lefelé. Haladtam előre, büszke voltam, gögős voltam; futottam utánuk, büszke voltam reájuk és szégyeltem magam előttük születésemért, a származásomért. Oh, be nyomorult ez az élet ott fenn édes Anyám! És én szerettem azt, én futottam az után...

Bolond bolond — — — — —

Szerettem: megcsaltak; biztam barátokban: kicacagtak; rajongtam szépért, szent ügyért — s a miért rajongtam, az volt a legnagyobb csapás; segitettem árván, elhagyottan — megharapott; voltam jó, szelid, türelmes — és nevetséges voltam: voltam dőzsölő, kapzsi, irigy koncleső — és tiszteltek, magasztaltak. Kilopták, szétmarcangolták a szivemet, lelkemet — nem bánom, én szerettem magamnak; elsatnyult, összeomlott a testem, vén vagyok fiatalon, kopasz, ősz, nyomorék, vézna báb, — nem panaszkolom én vagyok oka; a sir szélén állok, várom megítéltetésemet — és nyugodtan várom és elfeledem az életemet s meghalok, hogy feledjenek el engem is; ha más meg nem bocsát, megbocsátok én magamnak, de azt nem bocsátom meg magamnak sem soha, hogy eltudtam feledni az édes anyámat.

Az öreg asszony felszárítja könnyeit.

Oh ne, ne beszélj, így fiam, édes Zsigám. Nem haragudtam én reád soha, nem voltál te rossz soha, csak a hivatalod, — a dolgod . . . Beteg vagy, ápollak, meggyógyítlak fiam, édes fiam S az utolsó szó ismét sirásban vész el.

— Igen édes enyám! Meggyógyulok, csak most bocsásson meg . . . Testembe visszatér az élet, az erő, szívembe a szeretet . . . minden, minden. Csak bocsásson meg édes anyám. Jó fiu leszek, hű fia leszek, nem megyek el sehova, itthon maradok. nem leszek ur, nem leszek híres ember — csak az édes Anyám fia — csak . . . bocsásson meg édes Anyám. Az öreg asszony ráhajtja fejét fia kezére.

— Édes Zsigám, lelkem Zsigám . . .

— Igen, rossz a világ ott kin, nem megyek többet belé, — jó itthon nagyon, nem megyek el innen többé. nem itt maradok soká . . . Örökre, csak bocsásson meg édes Anyám; — — — — —

— — — — — És ott is maradt mindörökre.

Az öreg Ázsi néni háromszor is megnézi, minden órában, hogy nincs-e valami baj a kertben, nem szabadult-e be valami állat a kis kertbe, nem tett-e kárt valami a nyiló virágok közt a fia sirján.

Balog Endre.

Ev. ref. lelkészek figyelmébe

Most jelent meg:

Simon Elek vadasi ev. ref. lelkész

Eredeti Egyházi beszédei.

A mű 9 és fél ivre terjed, bolti ára 3 korona.

Tartalmaz 27 egyházi beszédet, melyek részint ünnepekre, részint más alkalmakra irattak.

Megrendelhető: Reichardsperg J. és Társa könyvkereskedésében Maros-Vásárhelyt és a szerzőnél Vadasdon.

A Dr. Schmidt G. főtörzsorvos és physikus által feltalált híres

FÜL-OLAJ

megszüntet gyorsan és alaposan időközi süketéget, fülfolyást, zúgást és nehézhallást meg idült esetekben is. Ára üvegenként használati utasítással 2 frt. Kapható Debreczenben, Kossuth-utca 8. szám az „Arany Egyszarvu“-hoz című gyógyszer-tárban.

Agrár takarékpénztár r. t. Maros-Vásárhelyt.

Teljesen befizetett részvénytőke egy millió kor.

Fióktintézetek és kirendeltségek: Csikszereda, Gyergyó-szentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sz.-Udvarhely és Székely-Keresztur.

Van szerencsénk értesíteni, hogy Széchényi-téri intézeti házunk földszinti sarokhelyiségében külön

Bank és Pénzváltó-üzletet

létesítettünk, melynek üzletköre a következő:

1. **Értékpapírok, idegenpénzek** és érmek vétele és eladása.
2. **Tőzsdéi megbízások** teljesítése.
3. **Sorsjegyek eladása letétjegyre** csekély foglaló lefizetése ellenében, a fennmaradó vételért az intézet mérsékelt kamat mellett kölcsön adja, — akár pedig egyenlő havi **részletfizetésre** is. — Az első részlet lefizetése után a sorsjegyekre eső nyereség már a vevőt illeti.
4. **Sorsjegy igérvények** kibocsátása minden huzásra.
5. **Árfolyam veszteség elleni biztosítás.**
6. **Kisorsolt sorsjegyek** és egyéb sorsolt értékpapírok beváltása.
7. **Előlegek nyújtása értékpapírokra** a legmérsékeltebb kamat mellett.
8. **Osztlysorsjegyek** elárúsítása.
9. **Takarékbetétek tvétele** könyvecskékre, folyó- és cheque számlára.
10. **Szelvények beváltása** és új szelvényvek beszerzése.
11. **Utalványok és hitellevelek kiállítás**a bel és külföldi piacokra.
12. **Letétek. Elfogadunk értékpapírokat, okmányokat** kezelésre vagy lepecsételt csomagban megőrzésre mérsékelt díj mellett.
13. **Magánpénztárak (Safe deposit)** Értékpapírok, okmányok, ékszerek, végrendeletek stb, tűz- és betörés mentes megőrzésére szolgáló rekeszek olcsó díj mellett bérbeadása.

1. **Költségmentes megvizsgálása** sorsjegyek és mindennemű sorsolás alá eső értékpapírok huzásának

15. **Kivdorlóktól érkező** pénzek, utalványok és chequek legolcsóbb beváltási helye.

Foglalkozunk egyáltalán mindazzal, a m a bank- és pénzváltó üzlet körébe vág és szívesen szolgálunk elvilágosítással és utbaigazításokkal.

pénzváltó üzlet hivatalos órá :
délelőtt 8—1 óráig
délután 3—6 óráig.

Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság
Maros Vásárhelyt.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZSÉZŐ TERMÉSZETES
HASHAJTÓSZER.

„VASÁRNPAP“

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES HETILAP.

== AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET EGYHÁZI ÉRTEKEZLETÉNEK KIADÁSA. ==

Szerkesztik: Tóthfalusi József ref. lelkész és Paál Gusztáv ref. koll. tanár, Maros-Vásárhelyt.

Mi a „Vasárnap“ célja?

A „Vasárnap“ célja az, hogy legyen a mi olvasni tudó és olvasni szerető magyar és első sorban erdélyi református magyar véreinknek komoly irányu, egészséges szellemi táplálékot adó, a világ dolgairól helyesen tájékoztató olvasmánya, a melyből tápot merítsen hitének, vallásos szükségletének; megismertesse teendőivel, hogy azok teljesítése által igaz keresztyén magyar ember lehessen.

Hogyan fizessünk elő a „Vasárnapra“?

A „Vasárnap“ előfizetési díja egész évre 4 korona, félévre 2 kor., negyedévre 1 korona. Előfizetünk úgy, hogy a megfelelő előfizetési díjat postán utalványozva a „Vasárnap“ kiadóhivatala czimére Maros-Vásárhelyt, Szentgyörgy-utca 9. sz. czimre elküldjük. A megrendelést czélszerűen eszközölheti mindenki a maga illetékes lelkésze útján is, a ki szívesen fogja az előfizetési díjat hozzánk elküldeni.

Ne hanyagoljuk el a megrendelést, hogy a lap küldésében fennakadás ne álljon elé.

A „Vasárnap“ jutányos áron hirdetésekét is elfogad.

